

Pārskats par reģionālo TV sižetiem Latvijas Televīzijai 2015.gada I ceturksnī.

Pirmais, ko gribētu atzīmēt vērtējot reģionālo TV ziņu sižetus 2015.gada 1. ceturksnī, ir to tematiskā daudzveidīga. Pamatā sižetu saturu veido novadu notikumi un cilvēki, taču reizēm tos redzam arī plašākā mērogā – Latvijas, Eiropas un pasaules kontekstā. Piem., ministru vizītes, notikumi Ukrainā, Krievijas sankcijas, NATO karavīri Latvijā...

Sižetos parādīti arī dramatiski un pat traģiski notikumi – ugunsgrēks, slepkavība, noslīkuši jūrnieki, baznīcu izlaupītāji, senkapu izrakšana.. taču nav tā, ka dominētu negatīvās ziņas (pretstatā nereti izplatītai tendencei). Šie sižeti ir līdzsvarā ar ikdienas un svētku notikumiem, parāda novadu dzīvi plaša spektrā. Īpaši gribu atzīmēt sižetus kuros atrasti tādi stāsti (piem. 25.marts Ziemupē, Strenču bibliotekāre ratiņkrēslā), kas tēmu parādā caur cilvēkiem, panākot emocionālu līdzpārdzīvojumu.

Sižetu secībā labi jūtams cikliskums, ritms - darba dienas, brīvdienas, svētku reizes. Nereti tiek parādīti ne tikai atsevišķi fakti, bet process ilgākā laika posmā (piem., par situāciju bijušajā Liepājas Metalurgā bija 3 sižeti), izmantojot pašu televīziju arhīvu kadrus, kas dod plašāku ieskatu notikumos, ļauj saskatīt kopsakarības.

Te gan jāpiebilst, ka sarunās ar reģionālo TV darbiniekiem, tika minētas situācijas, kurās viņi saņēmuši pašvaldību amatpersonu pārmetumus par negatīvu sižetu parādīšanu. Atkarība no finansētājiem, kas nereti vēlas ietekmēt saturu, nav jauna problēma un joprojām gaida risinājumu.

Domājot par sižetu vizuālo risinājumu, pirmais, kas "lec" acīs ir pārblīvētais kadrs. LTV diktors studijā piesaka sižetu, kadrā ir daudz dažādu elementu - fonā griežas zemeslode, labajā augšējā stūrī cipars "1", labajā apakšējā – surdotulkrojums, kreisajā apakšējā – Dienas ziņu logo (griežas zemeslode), kadra apakšā skrejošā rinda ar ziņu tekstu, virs tās – sižetu nosaukums, runātāja vārds.. tas pats, izņemot studijas fonu, redzams arī sižetu demonstrēšanas laikā.

Liekas, ka kadrs ir pārblīvēts, pārāk daudz vizuālu elementu, papildus informācijas, kas skatītāja uzmanību novērš no svarīgākā.

Šis komentārs attiecas uz LTV, bet lielā mērā ietekmē arī reģionālo TV operatoru darbu. Filmējot, kadra kompozīcija jāveido tā, lai tā saturiskais centrs - galvenā darbība, notikums, personāžs būtu kadra kreisajā pusē, labo atstājot mazāk svarīgiem elementiem, fonam. Tas, protams, rada problēmas – ne vienmēr konkrētā vieta un situācija ļauj uzfilmēt šādu kadru. Ja tāda iespēja ir, negribot veidojas kompozicionāla vienvērdība, kas rada klišeju iespaidu.

Sižetos redzam vairāk un mazāk veiksmīgus šīs problēmas risinājumus. Tas attiecas ne tikai uz reģionālajām TV, bet arī uz LTV.

Ņemot vērā, ka Dienas ziņām ir nepieciešams surdotulkrojums, varbūt var atteikties no skrejošo ziņu rindas, atstājot to citiem raidījumiem.

Dienas ziņu struktūra veidotā tā, ka sākumā ir sižeti par par Saeimu, valdību, Rīgu.. tad starptautiskās ziņas.. tad atgriežamies pie Latvijas notikumiem – reģionālo TV sižeti.

Pielikums «Darbiņš»

1 USB

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME
Saņemts 15. 06. 2015
Nr. 0109-1/642

No vienas puses, šāds kompakts reģionālo TV ziņu bloks pievērš tām uzmanību, vienkopus parādā notikums Latvijā ārpus Rīgas. No otras, rādot tos raidījuma beigās, tas it kā nodala Latvijas novadus no galvaspilsētas, pasaules. Varbūt raidījuma dramaturģiju iespējams mainīt, dažādot, veidot pēc citiem principiem.

Kas attiecas uz reģionālo TV sižetu uzbūvi, tajos daudzveidības ir diezgan. Tiesa, šajā ziņā esmu klasiskā stāstu veidošanas principu piekritējs – ievads, galvenie notikumi, nobeigums. Cita starpā, ņemot vērā sižetu saturisko daudzveidību, tas palīdz skatītājam “ieiet” tēmā (īpaši svarīgi, kad tā skatītājam ir sveša, nesaprotama). Sižetos redzam autoru dažādu pieeju - daži tā arī veido savu stāstu, citi bez kāda ievada sāk ar galveno. Var arī tā, galvenais, lai autors ir pārliecināts, ko un kāpēc dara. Ar autoru šeit domāju ne tikai žurnālistu, bet arī operatoru. Arī vizuāli sižetam prasās ievads – bieži tas ir kopplāns. Tad kopā ar autoriem, skatītājs iet tuvāk un dziļāk. Svarīgi ir sižetu nobeigt, lai tas izskan, nevis apraujas pusvārdā (šoreiz to vairāk domāju pārnestā nozīmē), lai ir kāds secinājums, kopsavilkums, kas paliek skatītāja atmiņā. Gadās, ka sižeta beigās žurnālisti ļoti ātri un neskaidri nosauc savu un operatora vārdu. Tas rada nevajadzīgu sasteigtības iespaidu un diez vai to attaisno atruna, ka sižetam ir atvēlēts ļoti īss laiks.

Nez kāpēc žurnālisti paši reti iet kadrā. Biežāk viņus redzam montāžas piefilmējumos - kopējos un vidējos plānos. Intervijās – pārsvarā roka ar mikrofonu.

Kā montāžas piefilmēju tiek izmanto arī tuvplāni, detaļas. Ir sižeti, kuros šie kadri tiek rādīt pārāk ilgi (lai aizpildītu laiku, kamēr runā). Gadās, ka nevietā iemontēta detaļa novērš uzmanību no galvenā. Savukārt detaļas, kuras raksturo situāciju, notikumu, cilvēku, varētu izmanto vairāk.

Dažos sižetos burtiski aizejam no notikumu vietas – skatītājs, kopā ar stāsta personāžu, aiziet vai aizbrauc pa ceļu tālumā, iziet no kadra. Pēdējais kadrs – zīme “apdzīvotas vietas beigās”.

Dažādas zīmes, uzraksti ir viens no kadra elementiem – piem., Kolkas rags, Peldēties bīstami, Dzemdību nodaļa.. Gadās, ka šādi uzraksti aizņem pārāk daudz vietas, bet prasmīgi izmantoti, tie dod nepieciešamo informāciju vizuālā veidā, kaut nedaudz atslēdžot runāto tekstu.

Svarīgs kadra elements ir interviju fons. Sižetos redzam dažādas situācijas – ir veiksmīgi izvēlēts fons, rakurss, kurā labi redzams cilvēks, kurš runā. Ir foni (piem, karte, grafiks, attēls), kuri ilustrē, papildina stāstījumu, bet gadās arī tādi, kuros fons traucē, neļauj koncentrēties uz priekšplānu, galveno.

Īpaša uzmanība tam jāpievērš, filmējot pret logu.

Tas pats attiecas uz gaismu. Pārsvarā problēmu ar to nav, taču ir gadījumi (gan telpās, gan ārā), kad nav izmantots labākais rakurss, lai gaisma strādātu operatora labā, nevis pret to. Tiesa, dažās situācijās arī operators neko nevar mainīt.

Patīkami, ka sižetos nebija nepamatotu rakursu (no apakšas vai augšas) izmantošana. Tad, kad tie tika pielietoti, to noteica situācija un sižeta saturs (zemledus makšķernieki, pavārs pie katla uz ugunskura)

Dažos gadījumos pārāk daudz tiek izmatotas vertikālās un horizontālās panorāmas, kā arī “zoom in”/“zoom out”.

Viens no operatora darba pamatelementiem ir filmēšana no statīva vai rokas. Pieejas var būt dažādas (apspriežot sižetus, par to notika aktīva diskusija), bet svarīgi, lai vismaz viena sižeta ietvaros saglabātos vienots stils un operatora rokraksts.

Ar cieņu,
Bruno Aščuks

2015.gada janvāris-maijs